

Het is moeilijk de oorsprong van dat woord te bepalen. De lengte van die lijn kan men op de volgende wijze bepalen. Op het bepaalde uur kwamen de leden in vergadering bijeen.

De datum van 't examen is reeds vastgesteld. De prijzen van de voornaamste levensmiddelen werden bij verordening vastgesteld.

274. BEPRATEN, OMPRATEN.

Bepraten is door praten tot iets bewegen, ergens toe overhalen. **Ompraten** is iemand door praten van gevoelen of partij doen veranderen, met mooie praatjes overhalen.

Hij liet zich door zijn familie bepraten.

Hij heeft zich door een rijke erfzante laten ompraten en nu bestrijdt hij wat hij eertijds verdedigde.

275. BEREID, GEREED.

Bereid duidt enkel de gezindheid aan om op een gegeven ogenblik datgene te doen of te ondergaan wat door een bepaling is uitgedrukt of uit het verband blijkt.

Gereed onderstelt voorafgaande beschikkingen.

Hij stond tot iedere dienst bereid. Wees altijd bereid tot verantwoording aan hem die u rekenschap vragen zal. Hij was tot vele toegevingen bereid.

Zijt gij gereed om mee te gaan? Rond die tijd waren zij met hun uitvinding gereed. Die gereed waren gingen met hem in tot de bruiloft. (MATTH. 25, 10.)

276. BEREKENEN, UITREKENEN, OPREKENEN.

Berekenen, nagaan hoeveel iets kosten kan, ramen, begroten. **Uitrekenen**, een berekening maken met het doel een zekere uitkomst te verkrijgen.

Oprekenen, samentellen, uitrekenen hoeveel zekere geldsommen te zamen bedragen.

Wij hebben de kosten van die onderneming zo nauwkeurig mogelijk berekend.

Iets tot op een halve cent na uitrekenen. Reken dat nog eens opni. uw uit.

Winst en verlies werden opgerekend. Reken eens op wat dat partijtje mij gekost heeft.

277. BERGEN, BEWAREN, WEGLEGGEN, WEGSLUITEN.

Tegen verlies of beschadiging beschermen.

Bergen is op een veilige plaats brengen om voor ogenblikkelijk dreigend gevaar te behoeden.

Bewaren is op de duur aan beschadiging onttrekken, zorgen dat het niet verloren gaat of vervreemd wordt.

Wegleggen duidt aan, dat de zaak, om haar beter te bewaren, naar een meer verzekerde, buiten bereik van vreemden gelegen plaats, wordt overgebracht.

Wegsluiten drukt uit, dat men hetgeen men bewaren wil, tot grotere zekerheid, een plaats achter slot geeft.

De zellen bergen. Het lijf bergen. Het schip verging, maar volk en lading werden geborgen.

Het werd achter slot en grendel bewaard.

Hij had al die kostbare boeken weggelegd. Klederen, die men slechts op feestdagen draagt, worden in de tussentijd weggelegd.

Geld en waardevolle voorwerpen moet men zorgvuldig wegsluiten.

278. BERICHT, TIJDING, KENNISGEVING, MEDEDELING, BEKENDMAKING.

Wat tot iemands kennis gebracht wordt.

Bericht en **tijding** onderstellen dat de mededeling met enige belangstelling ontvangen wordt.

Bericht is het verslag van de gebeurtenis, *tijding* is enkel de mededeling van het feit.

Kennisgeving en **mededeling** sluiten niet noodzakelijk in dat ze met belangstelling ontvangen worden. Beide zijn altijd gericht tot een bepaald persoon.

Bekendmaking, evenals *kennisgeving*, worden meestal gebruikt voor min of meer plechtige, vormelijke, alsmede voor ambtelijke mededelingen of berichten. Beide worden dikwijls door elkaar gebruikt.

Bekendmaking, *bericht* en *tijding* zijn niet noodwendig tot een bepaald persoon gericht.

Bij de vriendelijke waard won ik berichten in.

Toen het bericht van zijn benoeming tot minister in den lande bekend werd.

Hij bracht ons goede tijding. De tijding, dat zij behouden waren aangekomen, werd overal met vreugde begroet.

Binnen drie of vier dagen ontvangt gij mijn officiële kennisgeving. Zo ontving ik dan ook kennisgeving, dat ik door de Rotterdamse Maatschappij tot lid benoemd was. (J. V. LENNEP)

George Sand ontleende voor haar roman veel van zijn mededelingen. De kritiek moet elke mededeling op zich zelf beproeven.

Bekendmaking van overlijden.

279. BEROEP, AMBACHT, BEDRIJF, HANDWERK, NERING.

Maatschappelijke werkzaamheid, waardoor men in zijn onderhoud voorziet.

Beroep is de meest algemene en ook de edelste uitdrukking; zij onderstelt meer een geestelijke dan een lichamelijke werkzaamheid waarvoor studie nodig was. Het vereist ook meestal een benoeming of aanstelling. Soms wordt het ook gebruikt in de ruimere opvatting van *ambacht* en *nering*.

Ambacht, **bedrijf** en **handwerk** wordt gezegd van bedrijven, waarbij lichamelijke arbeid hoofdzak is. *Ambacht* staat hoger dan *handwerk*, omdat hierbij enige kennis en een grote mate van handigheid worden vereist, die men verkregen heeft door oefening en nadenken; het omvat ook meer verscheidenheid van werkzaamheden.

Handwerk duidt meer op arbeid, die met de handen wordt verricht en waarvoor in de eerste plaats kracht en vaardigheid vereist worden.

Bedrijf onderstelt datgene waarmee men zich bezig houdt in de ruimste zin van 't woord, een arbeid, die verscheiden verwante zaken omvat.

Nering is een kostwinning waarbij vooral handel drijven op de voorgrond staat.

De vrije beroepen. Hij is advocaat van beroep. Zijn broer is kleermaker van beroep.

Het timmeren is een ambacht. Welk ambacht oefent hij uit? 't Is

Synoniemen

Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.

J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS

